

למי שייכים הכספים שבקופת הגמל?

מאמר מאת עו"ד הלית כהן-רזניצקי

הכותבת – מומחית לדיני עבודה. מנהלת המחלקה המשפטית "כל עובד", חברת חשבים.

פעמים רבות עולה השאלה למי הזכות לכספים שהופקדו בקופת גמל. ידוע לכל כי כספי התגמולים - הן חלק המעביד והן חלק העובד, שייכים לעובד.

לעומת זאת, התשובה לשאלה למי הזכות לכספי פיצויי הפיטורים (להלן גם: "הפיצויים") שנמצאים בקופת הגמל תיגזר מהתשובה לשאלה אם חל על כספי הפיצויים שבקופה סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963 (להלן: "החוק") אם לאו.

זכות המעסיק לכספי פיצויי הפיטורים כאשר חל סעיף 14

סעיף 14 לחוק (להלן: "סעיף 14") יכול לחול מכוח הסכם קיבוצי, צו הרחבה או הסכם (ובכלל זה בתקנון קופת הגמל או בתנאי פוליסת ביטוח מנהלים). כדי להחיל את סעיף 14 מכוח הסכם אישי יש לעמוד בתנאי ההיתר הכללי לפי סעיף 14, המתייחס בין היתר לשיעורי ההפקדות.

ככלל, כספי פיצויי פיטורים אשר חל עליהם סעיף 14, אינם ניתנים להחזרה למעסיק. עם זאת, המעסיק יכול לקבל בחזרה את הכספים שהפקיד במקרה שבו העובד אינו זכאי לפיצויי פיטורים והתקיים אחד מאלה:

(א) העובד משך כספים מקרן פנסיה או מקופת הביטוח שלא בשל אירוע מזכה (מוות, נכות או פרישה בגיל 60 או יותר).

(ב) נשללה זכותו של העובד לפיצויי פיטורים על פי פסק דין של בית דין (סעיף 17 לחוק [פיצויי פיטורים](#)).

(ג) נשללה זכותו של העובד לפיצויי פיטורים או חלקם על פי הסכם קיבוצי (סעיף 16 לחוק [פיצויי פיטורים](#)).

מכאן שמשמעות החלת סעיף 14 על כספי הפיצויים שבקופה היא שכספים אלה שייכים לעובד בכל מקרה, ללא תלות בנסיבות בהן הסתיימה העסקתו, אלא בהתקיים אחד החריגים המנויים לעיל.

משמעות נוספת שיש להחלת סעיף 14 על כספי הפיצויים שבקופה היא לגבי עובד המסיים לעבוד בנסיבות שבהן הוא זכאי לפיצויי פיטורים, שכן אז תשלומי המעסיק לטובת פיצויים יבואו במקום פיצויי הפיטורים המגיעים לעובד בגין השכר שממנו בוצעו ההפקדות. כלומר, המעסיק יהיה פטור מחובת השלמת פיצויי פיטורים בהתאמה לשיעור ההפקדה שחל עליה סעיף 14 (הבסיס לפטור מחובת ההשלמה נובע מכך שהפקדה של 8.33% מהשכר לטובת פיצויי פיטורים שחל עליה סעיף 14, פוטרת את המעסיק מחובת השלמת פיצויי פיטורים אם ההפקדה בוצעה על מלוא השכר, זאת גם אם שכרו של העובד עלה במהלך השנים. הפקדה בשיעור הנמוך מ-8.33% אשר חל עליה סעיף 14, תפטור את המעסיק מחובת ההשלמה רק בנוגע לשיעור שהפקיד).

זכות המעסיק לכספי פיצויי הפיטורים כאשר לא חל סעיף 14

כאשר לא הוחל סעיף 14 על רכיב פיצויי הפיטורים שבקופת הגמל, יחולו לעניין כספי הפיצויים הוראות סעיף 26 לחוק.

על פי סעיף 26 לחוק, כספי פיצויים שהופקדו בקופת גמל לקצבה אינם ניתנים להחזרה למעסיק אלא אם נקבע בהסכם קיבוצי או בהסכם אחר שהסכומים ניתנים להחזרה או להעברה.

לפיכך, משמעות הוראות סעיף 26 לחוק היא שהמעסיק יוכל לקבל בחזרה את כספי הפיצויים שבקופה בהתקיים שני תנאים מצטברים :

1. העובד סיים לעבוד בנסיבות שאינן מזכות אותו בפיצויי פיטורים.

2. הוסכם (בהסכם קיבוצי, בחוזה, בפוליסת הביטוח או בתנאי קופת הגמל), שאם העובד יסיים לעבוד ללא זכאות לפיצויים, המעסיק יוכל לקבל בחזרה לידי את הכספים שהופקדו על חשבון הפיצויים.

יצוין כי אם מדובר בקופה שהייתה קופה הונית, אזי על פי סעיף 26 לחוק המעסיק יוכל לקבל בחזרה את כספי הפיצויים שהיו בקופה ההונית אם העובד סיים לעבוד בנסיבות שאינן מזכות בפיצויים, זאת כל עוד לא הוסכם אחרת.